

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díjak:		A társulat minden rendü tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szer- kesztőségnek, az előfizetési pénzük a pén- tári, — az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatának kiüldendők.
Egészévre — — — — —	8 kor.	—	
Félévre — — — — —	4 "	—	
Negyedévre — — — — —	2 "	Kéziratokat nem adunk vissza.	

»Los von Rom.«*

A Kronstädter Zeitung egy idő óta állandó rovatot nyitott a kath. vallásukból kitérítettek neveinek közhírré tételére. Vallási proselitáskodásában a zsidóvásár dobosa szerepére vállalkozik s a „Los von Rom“ eszméjéig való kiabálásával csalogatja a jelszók, frázisok után kapkodókat egy osztrák klikk aklába. Egyik számában plane hosszadalmasan ki is oktatja, mily eljárást kell követni a *katholikus* vallástól való elpártoláshoz s a bithagyónak előírja a *katholikus* pappal szemben tanúsítandó goromba modort, hozzá nagylelkűen felajánlja az apostatának adandó böles tanácsait s hogy olesőbb legyen lélekvásárlása, holmi ingyencédulákkal is szíves szolgálatjára áll.

Ugyan Kr. Z. ! hát miért bujtogat épen a *katholikus* vallás elhagyására? Vagy a görög keleti, ev. ref., unitárius és izraelita vallást oly szentnek tartja, mint sajátját, melyben üdvözülni remél? — Aligha. — Nos, ha nem, miért nem veti ki ezek ellen is a hálóját? Ugy eme vallások a derék magyar lutheránusokkal együtt, mint a *kath.* vallás megtalálná itt Brassóban is a maga sajtó organumát, de még egyikről sem tapasztaltuk, hogy kísérletet tett volna valamely más vallásból hírlapi reklámmal híveket toborzani el; csupán a szélsz. lutheranizmusnak jutott a vallási tolerancia ezen nemes munkája. Általában interconfessionális szempontból sem helyes a valláscsere-leszket hírlapi közlemények tárgyává tenni, ha mindjárt a tanuk, reclam céljából szorulóknak is a közlésre, feltéve, hogy az illető hírlap nem kizárólag felekezeti lap. Vagy talán a Kr. Z. ilyen? Ha igen, jó lesz erről a brassói német *katholikusok*at felvilágosítani. Ha már valaki vallást akar változtatni, bizza azt a Kr. Z. az illetőre és a felekezetek papjaira, majd csak eligazodnak ők a Kr. Z. beavatkozása nélkül is. Vagy ha már oly kedve kerekedik a törvények magyarazatára, szolgáljon magának és közönségének a nemzetiségi törvények magyarazatásával, arra talán környezetében nagyobb szükség lesz.

Ha tudnók, hogy a Kr. Z. szerkesztőségének embertársai lelki üdvé fekdüdnék annyira a szívén,

* Ezen cikket a Brassói Lapok című újságból vettük át.

hogy a sajtó organumát is segítségül hívja túlvilági boldogságuk megszerzésére, vagy ha azt vélnék, hogy vagy vallásuknak nincs meg az a vonzó ereje, vagy talán papjaik és vallásoktatók működése oly fogyatékos, hogy ezt a templom és felekezeti iskola helyett egy politikai hírlap hasábjain kell kipótolniuk, akkor még értenők eljárását. De tudjuk, hogy ebben nincs hiány és hogy nem ezen indok vezeti őket. Vallási polemiaival nem is hozakodhatnánk elő e lap hasábjain, ámbár itt Brassóban e sajtóban is méltó helyet foglal el azon óhaj kifejezése, hogy itt, a hol oly sok felekezetnek kell békés egyetértésben egymás mellett megférnie, a vallási ellentéteket legalább hírlapjainkban ne élesítsük ki. Politikai bálttere, tendenciája van az egész vallási színezetű mozgalomnak és ez a mi felszólalásunkat kihívja.

Az osztrák államban régebb békés egyetértésben élt nemzetiségek között szenvedélyes harc tört ki, mely hazafiatlan érzéssel képes darabokra tépni az egységes államot. A 15 millió szláv saját nyelvének a 10 millió német mellett jogot követel; e miatt a német nemzetiek Schönerer vezetése alatt Ausztriának mint önálló államnak megbuktatása és a német birodalomhoz való csatolása mellett izgatnak, így remélvén a szlávok leigázását biztosítani, s nem utalván a nemzetiségi izzó lázat a vallási agitáció fanatizmusával is emelni. És itt kezdődik a mi szélsz. testvéreink érdekeltsége.

Ausztriának a megsemmisítése parlamenti uton lehetetlen; másrészlről már Bismarck szerint is a német császárság protestáns jellegét veszélyeztetné 22 millió *katholikus* bekebelezése. E nehézség elhárítására indította meg Schönerer és satellesei a „Los von Rom“ mozgalmat; bevallják a német nemzetiek, hogy apostatai apostolkodásukkal hamarabb és biztosabban vélik elérni az Ausztria szétrobbantásával megvalósuló nagy német politika érdekeit. Maga Wolf „Ismételten hangsúlyozzuk, hogy a német nemzeti „Los von Rom“ jelszó tisztán és kizárólag politikai tekintetéből ered. Vallási toborzást egy felekezet érdekében sem üzhet a német nemzeti párt.“ (Ostdeutsche Rundschau). Nos hát ezen hazafiatlansággal párosult német nagyzási

hóbort üzelmeinek uszályhordozójává állott be a Kr. Z. is.

Hogy ezen dissidenseknél mennyire nem cél a „tisztább evangéliumi tan“, kitűnik onnan, hogy kezdenék visszatérni az ősi germán vallás pogánysága felé, Wodánt állítva oltárakra. Maga Schönener is negligálva az államvallást, melybe mást csábítgat, felekezeti nélkülivé, de nem — protesztáns — lett. Maguk a jobb érzésű protesztáns praedikátorok is, látva Wolf lapjának a minden pozitív vallás eltiprására irányuló tendenciáját, az egész mozgalmat hazafiatlanak, vallástalannak jelentették ki, mely mozgalommal osztrák protesztáns soha sem rokonszenvezhet. Hogy mit szólnak a magyar protesztánsok ez átvételhez, annak a Kr. Z. a megmondhatója, de mihelyt e mozgalom politikai irányzatot ölt és Magyarországon is toborzani kezdi híveit, akkor nekünk egy kis hozzájárulásunk van.

Mindaddig, míg a dualismus teremtette viszony fennáll Magyarországon és Ausztria között, addig nem lehet közönyös előttünk azon lázas tevékenység, mely évek során annyira elsorvasztja a társállam életét, hogy nemcsak a gazdasági ügyeit nem tudja rendezni, hanem a közös külpolitikai terén elvesztette prestigejét, sőt a parlamentaris élet botrányai miatt állami élete is zsibbadt tévlenségre van kárhoztatva; s pedig nekünk közös számlánk is van. A közös ügyre és általában az Ausztriának hozott pénzbeli áldozat mégis sokacska ár entrée-nek azon církuszi, — akarom mondani — parlamentari pofozódás élvezetért, melynél a Kr. Z. hívei sietnek pártfeleik ökölcsepasait oly tapsokkal jutalmazni, mely a Lajthán túra is áthallassék. Tessék beszélni! a Kr. Z. meg is mondja, hogy a cédulát hozzá: „Buchdruckerei Johann Gött's Sohn“-nál ingyen lehet kapni, egy krajcár se kell érte, csak egy kis vallástagadás, egy kis „Los von Rom“, de ennek árán aztán mily walhallai élvezet!

Azután mily csábító az a finom modor, melyben a „Los von Rom“ apostoli működése nyilvánul. Az Altdeutsch-ok vezére a hős Wolf a pálinkás csapszékek, legelzüllöttebb existenciáinak szótárából szedegeti elő szölamait; kokler, szélhámos, gazember, parlamentaris kifejezések szájukban; természetesen, a milyen a mosdó olyan a törő is; és rajtuk szárad az ellenfél „Lausbub“ és más hasonló kifejezése is. Különösen a kath. vallás elleni gyűlöletük kifejezéseiben az aljasság oly alacsony fokára süllyedtek, hogy az országházból nemcsak a karzat női közönsége, hanem más pártok is kivonulnak a szeméremértő aljasság hallása elől s az elnökség a 16 éven aluli ifjuságot kénytelen eltüntetni a karzatról. Maga, a kifejezésekben nem válogatós Klofac sem meri Wolfot követni a pócegödörbe, ahol ez ember oly otthoniasan érzi magát. Jellemző egyik képviselő nyilatkozata e bírta, hogy ezek nem képviselők, hanem disznók; Schusterschic képviselő pedig oda vágja Wolfnak: „Botot magának, de ne mandátumot.“ Hát ez ama műveltség, melylyel a „Kulturvolk“ folyton dicsekedve veri mellét? E műveltséget zsan-

dékoznak itt meghonosítani? A „Los von Rom“ cégére alatt emez aljas üzelmek honosításában telik kedve a Kr. Z.-nak. Sikerült már itt Brassóban is kinevelni egy pár subancot ily utcai betyárrá, ki a mellette elhaladó tisztességes emberre rákiáltja „Los von Rom“. Gratulálunk a német nevelés „Gründlichkeit“-jához. A hivatalos Németország a fenn kifejtett okból távoltartja ugyan magát emez üzelmeiktől; beleelegyedni fölösleges munka is volna ama hév mellett, melylyel felkarolák egyesek és társulatok, különösen Németországban, gazdag forrásokat nyitván meg számára. A Gusztáv Adoli egylet, az Evangelischer Bund, Az Altdautscher Verband és más szövetségek pár év alatt óriási erőt fejtettek ki; predicatorokat, misszionariusokat küldtek Ausztria tartományaiiba, templomok építésére, pártpolitikai célokra, lapokra és röpiratokra bőven kijutott. Három milliónál több röpirat szórta szét a „Los von Rom“ címén a rágalmat a kath. egyház és intézményei ellen, felujtván mindazon gyalázkodásokat, melyeket valaha csak ellene szórtak; brassói testvéreink gondoskodtak, hogy ide is kijusson belőlük. Nem lenne szíves a Kr. Z. miután az áttérésre vonatkozó paragrafus magyarzataival és becses utasításaiból külön lenyomattal is ingyen szolgál, egy kis magyarzattal szolgálni a vallási izgatásokra vonatkozólag is?

Hogy a „Comitée zur Förderung der evangelischen Kirche in Österreich“ gyűjtéséből és más „szereteadományok“ révén hány százezer márká vándorolt be a „Los von Rom“ mozgalmai előmozdítására, arról talán több felvilágosítást adhatna a Kr. Z., mely mintha maga is agens volna, (gyanusítani nem akarok), oly buzgalommal közli a „Los von Rom“ lépjére került külföldi gimpliket. Egy ily külföldi pénzzel küzdő hazafiatlan, dinastia ellenes pártcsoport üzelmeivel szemben nem árt ébren lenniük, különösen, midőn van a magyar haza földén még nemzetiség, mely ma sem szűnt meg kifelé kacsintgatni.

Az uralkodóház iránt mindig lovagias érzélemmel viseltető magyarságra nézve különben sem közönyös, hogy mi lesz akkor, ha a „Los von Rom“-os pangermánok örült ábrándja valósulna, Németország vaskarjai Ausztriát is magukhoz ölelnék, mert az csak nem képzelhető, hogy Németországon két császár uralkodjék. S vajjon mit szóljunk az erdélyi szászoknak, az általuk oly büszke fitogtatással annyiszor hánytorgatott loyaltásáról az ausztriai uralkodóházhoz, ha egyik leibjournaljuk a Kr. Z. az uralkodóház megdöntésére törő „Los von Rom“-os izgatók elvei mellett foglalást? Vagy ama hűség csak addig volt jó, míg a magyar faj rovására kiváltságokat szerezhettek, s ma, midőn a minden honpolgárnak egyenlő jogot biztosító törvények mellett extrawurstot nem várhatnak, hátat fordítanak eddigi bálványuknak s külföldről várják a sült galambot.

A szász nemzet már megcsinálta egyszer Erdélyben a maga „Los von Rom“-ját s kivette bőven a javakból a maga részét, míg másoknak morzsákkal kellett megelégedniük; élvezze tehát most nyugodtan

a vallási békét; tanuljon vallási toleranciát legalább magyar lutheranus hitfeleitől.

A lelkiismereti szabadság minden vallásnak tana, tisztelünk mindenkit, ki meggyőződését követi, de a nemzetiségi fészkelődésnek a vallás köpenyével való takargatását minden vallás megvetendő hipokrisisnek tartja.

Róma miatt minden állam haladhat a fejlődés útján, s ha az osztrák hazafiatlan törekvéseknek akadályul szolgál, erre csak büszke lehet. A kitérítésekben célba vett katolikusoknál a hazaszeretet vallásukkal egybeforrott; ezt tudják a „Los von Rom“ apostolai, azért iparkodnak előbb hihagyásra bírni, hogy azután hazafiatlanságra csábíthassák. Ha már a Kr. Z. példányképet akar felállítani olvasóinak, ne azt a néhány ezer „Los von Rom“-os hazafiatlan és uralkodója ellen párttűt csoportösszeférelgetését mutassa be, hanem azon sok millióra menő hitű osztrák-német katolikus, kik a heves agitációktól undorral fordulva el, nem szereztek meg a hazaárulás gyalázatosságát, még pedig hihagyás árán.

Bándi Vazul.

Tarlózás

a belső-szolnoki esperesi kerület történetéből.

Összeszedégeti: *Kovács Gyárfás.*

IV. Plébániák.

*Apa-Nagyfalva**) mint fiókegyházközség. — A dicsősége-sen uralkodó habsburgi uralkodó házból származott magyar — király — III Károly — oly sok rész után szent István jog-arát az elárvalt és I. Apaffi tejedelem szerint „ad desperatas et fere ad fatelem terminum redactas res Transsylvanicas“ — kiterjesztvén, ezen időtől fogva kezdette Erdélyben a róm. kath. egyház küzdelmeit kipihenni, fájdalmait enyhíteni, könnyeit letörölni és a szabadság levegőjét a kínos elnyomattatás után élvezni.

1712-ben a deési parochia felujalt. Hihetőleg onnan látták el Apa-Nagyfalut is lelkészeti tekintetben — ha még volt és maradtott annyi üldöztetés után katolikus Apa-Nagyfaluban — mivel a környékbeli parochiák még hamvaikban heverték ekkor.

1738-adik évben megalapítottán a bálványos-váralyai parochia, Apa-Nagyfalut odacsatoltatott mint fiók-egyházközség, mit bizonyít az is, hogy hol Schematismusokban —, hol más iratokban Apa-Nagyfalut ezen időtől kezdve mint bálványos-váralyai anyaegyházhoz tartozó fiók-egyházközség em'ítettik.

A bálványos-váralyai anyakönyvekben 1831-edik évben fordul elő Apa-Nagyfaluból keresztelés, esketés és halálozás. Hihető, hogy eddig a görög katolikus papok vitték egyes eseteknél a functiót, vagy pedig katolikus Apa-Nagyfaluban nem sok találtatott.

Azonban már ezen időben és azelőtt is Apa-Nagyfalu-

Jelen közlemény a „Domus Historia“ 3-5 és 10-12 lapjairól van lemásolva. —

ban katolikus kápolna is volt amint azt az éltesebb emberek is tudják — idősebb gróf Belhlen János udvarában.

Tudnillik, ennek neje, gróf Beldi Zsófia, katolikus leány, kápolnát tartott az udvar alsó épületének északi részében és papot hozatott több alkalommal. — Hogy a kápolnát ő rendezte-e be, vagy még előtte meg volt: arról az adat hiányzik.

Ezen lelkes grófné elhalálozásával — mintegy 75-80 évvel ezelőtt a kápolna megszűnt reformatus férje és fiai alatt s azóta a plébánia újabb restauráltatásáig nem is fordult elő semmiféle fontosabb tény, mi a katolikus ügyeket érdekelhetné. —

A fennemlítettkápolnából egy padot az 1870-ik évben levő lelkész tek. Bogdán Lukács ur ajándékozása folytán a jelenlegi templom sekrestyéjébe helyezett el örök emlék gyanánt 1870. május 4-én.

Bálványos-váraljai lelkészek, kik Apa-Nagyfalut fiók-hitközséget lelkiekben ellátták:

- 1) Ab anno 1738-1743
 - 2) 1743-ik október havától 1749-ik P. Csató András.
 - 3) 1749-től 1768-ig P. Geréb János.
 - 4) 1768 január 3-tól 1769-ig P. Fábián János Márton.
 - 5) 1769-től — 1789-ig P. Horváth Pál, ki alatt hol administratori, hol káplán cím alatt szolgáltak mint segédek.
 - a) 1774. május 30-tól P. Lászlóffy Ferenc Lőrinc.
 - b) 1775. február 26-tól P. Nagy Ferenc Ágoston.
 - c) 1776. február 11-től P. Török Egyed 1778 október 11-ig, mely időtől fogva P. Horváth Pál ismét előfordul egész 1789-ig.
 - 6) Andrásy Ádám 1789. június 29-től 1810-ig qua parochus.
 - 7) Wégh József 1810 december 27-től 1812-ig.
 - 8) Konc László 1812 szept. 12-től 1831-ig, midőn Katonába tétetik át.
 - 9) Hodor István 1831 május 2-től 1832 február 12-ig.
 - 10) Konc László (másodsor) 1832 február 12-től 1860-ig.
 - 11) Kerekes István 1860 aug. 27-től 1862-ig, midőn Apa-Nagyfalut a lelkész kérésére Csicsó-Keresztúrhoz csatoltatott.
- Apa-Nagyfalut érdeklőleg a bálványos-váralyai anyakönyvek következő évektől léteznek:
- 1) Nomina Convertitarum ab anno 1766.
 - 2) Matrikula Babpt., Cop. et Defunctorum ab a: 1744
 - 3) Nomina Confirmatorum ab anno 1777.
- A bérmlándók innen hol Bálványos-Váralyára mentek át, hol pedig Deésre. Így:
- 1) 1777-ik évi aug. 7-én bérmlált gróf Kolonitz László püspök, mikor Vice filialisból is voltak bérmlándók.
 - 2) 1787 május 24-én bérmlált gróf Batthyani Ignác.
 - 3) 1804-ben június 26-án bérmlált Mártonfy József.
 - 4) 1819-ben június 26-án bérmlált Rudnay Sándor, mely alkalommal Borzásról is voltak bérmlákozni.
 - 5) 1822-ben július 2-án báró Szepessy Ignác bérmlált.
 - 6) 1836-ban június 8-án Kovács Miklós bérmlált.
 - 7) 1853-ban aug. 4-én a bérmlándók Deésre mentek, hol dr. Haynald Lajos osztotta ki a megerősítés szentségét.
 - 8) 1857 évben ismét dr. Haynald Lajos püspök bérmlált.

Megjegyzem, hogy a keresztelei, esketési és halotti anyakönyvben Vice, mint filialis 1773-ban említették, Borzás 1817-ben Málom 1820-ban.

Mi Apa-Nagyfalunak további multját illeti, a fentebbieken kívül egész az 1847- és 1848-adi eseményekig, nincs semmi oly nevezetes tény, ami megemlítést érdemelne. Minden nyugodtan folyt, és alig volt Apa-Nagyfaluban 5-6 katolikus lélek.

Az apa-nagyfalvi conversio első mozgalma. 1857-1858. év körül történt Apa-Nagyfaluban az első mozgalom a római katolikus vallásra való áttérésre. De az ev. reformátusok főgondnoka ifj. gróf Bethlen Sándor megakadályozta. Ő az áttérés okául a Kolozvári Közlöny 1866 évi 16-ik számában bizonyos belső keblí ügyeket hozza fel, így irván: „Bár nem tartom illőnek vallásunk keblí ügyeit nyilvános téren boncolgatni, felhiva érzem magam annyit kinyilatkoztatni, hogy az apa-nagyfalvi reformátusok nagybárá papokkáli méltó elégedetlenségük következtében már nyolc évvel ezelőtt komolyabb lépéseket tettek a vallás-változtatásra, azonban befolyásomnak sikerül akkor azt s azóta még nebényát megakadályozni . . . ifj. gróf Bethlen Sándor.”

Ezen mozgalom a későbbi idők eseményei által mindinkább fejlesztett és érlelődött. Így:

1865. év szept. 8-án megjelenik Apa-Nagyfaluban zágoni Bodola Sámuel református püspök. Mindenekelőtt meglátogatja templomát; de e templom omló félben lévén, ezért a népet kérdőre vonta: miként tudják elűzni, hogy a templom falai egészen leomoljanak?

A nép főbbjei sajnós lélekkel azt felelték:

„Mert szegények vagyunk s nincs módunk, hogy azt renováltassuk.”

A püspök erre mondá:

„Folyamodjanak az urakhoz, mert itt elég az úr s veszegek egymásra rovatalt.”

A nép teleté:

„Az urak nemhogy a templom számára adjanak, hanem még a papnak sem akarják a bért megfizetni.”

Mire a püspök elhallgatott s Oroszfalu felé tovább folytatta utját.

Erdekes a püspök e nyilatkozata, mit a rozoga templom szemlélésekor tett: „Itt címer van elég, azért mégis a templom omlik szélyel.”

A mint a főtiszteletű püspök Apa-Nagyfaluból — meg nem elégedését a visitatio alkalmával kifejezván — eltávozott: rövid idő alatt a reformátusok gyűlést tartottak s a gyűlésen elhatározatott, hogy iskola építessek s minden gazdára két o. é. forint rovatal vetessék. (Megjegyzendő, hogy a reformátusoknak és görög katolikusoknak akkor egy iskolaépületük volt, melynek egyik szobájában a reformátusok, másikban pedig az oláhok tartották az iskolát.)

A fentebbi határozatot életbe is léptették még pedig oly szigorral, hogy a ki nem tudott fizetni, annak condráját s téli öltözetét is zálogba vették (ha egyebet nem kaptak) és a templomba tették le.

1865. október 22 én ismét gyűlés tartatott. Ott a templom renovációja, papilak, istálló stb. megnyitását is elhatározták; bár az iskola tekintetében kemény fellépések, záloglások s azok egy részének a templombani elrotbadása bo-

szantóan felizgatta a nép érzelmét és esendes nyugalmát. Azonban a borzasztó rovatolok egymásra folytak ugyannyira, hogy egy része a népnek kénytelen volt amiatt is szolgálatba állani, vagy a mi holmicskaja volt — eladni.

A gyűlésen Kövér Lajos egyházi felállott és mondotta: „Hogyha még sokáig így lesz mindenekekből kifogynak szolgálkák kell magunkat tenniük.” stb.

Az események tehát rohamosan következtek egymás után és megszülték a második nagyobbserű mozgalomát — a reformátusság visszatérését a róm. katb. egyház keblébe — De erről szó leendő a jövő közleményben.

(Folyt. köv.)

Isten Kertje.

E címen Soós István karmelita atya valóban értékes és kedves vállalatot indított. A szenteknek rövid, népszerű formában itt élettörténetét adja az olvasók kezébe.

E gyönyörű szépen kiállított füzetek hivatva vannak arra, hogy a népet, mely eddig ohezen férhetett a terjedelmesebb s szentek életével foglalkozó munkákhoz, megismertessék azoknak életével, kikről imádságban mindennap megemlékezik, de kikről vajmi keveset vagy épen semmit sem tudott. A nagyon olcsó ár (egy füzet 20 fillér) szintén azt célozza, hogy a művecské mentől jobban elterjedhessenek s a községek lelki vezetői alkalmasabb jutalomkönyveket vizsgálatok alkalmával nem igen oszthatnak ki a jó tanuló gyermekek közt. Ezen kívül azonban óhajtható volna, ha a lelkészek minden alkalmat megragadnának e kedves olvasmányoknak a nép közt való terjesztésére.

Eldeddig nyolc füzet jelent meg. Az első füzet a boldog-
ságos Szűz Mária életét tárgyalja.

Mindenesetre legszebb virág az Isten Kertjében „a tövisek közt viruló lilium.” az Isten anyja méltó tehát, hogy a szerkesztő vele indítsa meg vállalatát. A 2. füzet sz. József, a 3. sz. Anna életét ismerteti, körül inkább a hagyományból, mint az írásból tudunk valamit. Mindazáltal szerző a keresz-
tény anya mintaképéről, az Anca és Joakim családi béké-
jéről, a kedves otthonról oly vonzó képet fest, a leánygyer-
mekek nevelésére vonatkozólag — épen szent Anna példájából
kiindulva — oly ügyös tanácsokat és oktatásokat ad, hogy
anyáknak az újra és újra való átolvasást nem lehet eléggé
ajánlani.

A szeretet és alázatosság szentjével Szent Teréziával foglalkozik a 4. füzet. Előkelő családból származván, sokat kellett küzdenie a világ csábításával, hogy megmaradhasson az erények útján. „Életem — ugymond — igen nehéz volt, mert imádság közben világosan láttam hibáimat. Egyrészt Isten hívogatott, másrészt a világ bizelgett.” A világ azonban nem tudott győzedelmeskedni, mert a gyöngye nő véghetetlen erőssé lett Isten kegyelméből úgy, hogy olyan dolgot vitt véghez, mihez az erősebb férfiak nem mertek fogni.

Ő ugyanis a reformált karmelita apácarend alapítója, ki a reformot a férfizárakra is kiterjesztette, határtalan buzgósággal, bámulatos szívóssággal és türelemmel küzdvén a nagy akadályokkal, de oly eredménnyel, hogy 20 év alatt 60 reformált apaca- és férfizárda virágzott. Ezt az eredményt csak az érthette el, a ki Istent kimondhatatlanul szerette. „Nem bánom — ugymond — ha valaki a mennyei

dicsőségben fölöttem áll, de hogy valaki Istent jobban szeresse, mint én, azt el nem viselhetem.“

Szeretet, alázatosság (a szentségnek és a fokmérője) engedelmisség, szivisztisztaság, szelídség és békétlenség voltak az ő kiváló erényei.

Assisi sz. Ferenc az ötödik virág *Kertjében*. A szegénység és alázatosság ezen apostola kezdetben az „arany ifjúság“ vezére volt. Szülővárosa Assisi és Perugia városok vetélytársak voltak akkoriban, akárcsak mint Nagy-Körös és Kecskemét. A két város ifjúsága állandó harcban állott egymással. Egy ilyen csatározás alkalmával Ferenc fogságba került s Perugia börtönében egy évig sünylett. Kiszabadulása után pedig súlyos betegségbe esett. A börtönben és betegsége alatt volt ideje a világi javak és örömök mulandósága felett elmélkedni. Es ő elmélkedett s elmélkedésének az lett a vége, hogy a világot elhagyta, hogy Istennek szolgálhasson. „Ne legyen aranyotok, se ezüstötök, se pénzetek övetekben, se táskátok az uton, se két kötőtök, se sarutok — mondja a evangélium, melynek ez a helye mutatta meg Ferencnek, hogy mit kell tennie. Megalakította tehát szigorú rendjét, melyet III. Ince pápa erősített meg. Láng szavakkal hirdette az Isten igéjét, hogy sokszor csodálatos megfélemléseket eszközölt. Valóban ő, Krisztus megbágyása szerint, minden teremtménynek hirdette az Isten szeretetét, s így nem csoda, hogy még az állatok is csodálatos bizalmassággal közelítettek hozzá, s miként fel van jegyezve róla, a báránykák mekegve ugrándoztak körül, a nyulacsokák ölébe menekültek, a madárkák fejére szálltak, cellája körül énekeltek s versenyt dicsérték vele az Urat. Az ő életéhez fűződik a mi népünknek is kedves szokássá vált *bellehemi jászol* felállításá.

Ha sz. Ferencet a szegénység apostolának nevezhetjük, *Páli sz. Vince* (6. füz.) a *felebaráti szeretet* nagy apostola, ki egész életét fáradhatatlan munkával töltötte, s arra törekedett, hogy a testi nyavalyák, az anyagi bajok megszüntetésével vagy legalább enyhítésével a lelket is megtisztíthassa. Ő maga, mint szegény földmivelők gyermeke, sokat küzdött az élet nehézségeivel, tapasztalatból ismerte tehát az emberi nyomorúságokat s mint ilyen valóban praktikus működésével kit-rjesztette figyelmét az emberi társadalom minden bajára. — Élete is regényes mozzanatokban bővelked. Midőn Toulonsból Marseillebe akart utazni, tengeri kalózok fogságába került, kik aztán Tunisban mint rabszolgát eladták. Egy hitelhagyott francia birtokára került s itteni működésének az lett az eredménye, hogy nemcsak a gazda visszatért ősei vallására, hanem mohamedán vallásu felesége is katolikussá lett. Fogságában ér-zte, hogy a foglyoknak mily nagy szükségére van a lelki vigaszra. Azért, midőn fogságából kiszabadulva Franciaországba visszakérült örömmel fogadta XIII. Lajos király rendeletét, melylyel a gályarabok országos alamiznásává és főfelügyelőjévé nevezte ki. Ezen állásban volt alkalmá megismerni azt a határtalan anyagi és erkölcsi piszkot és romlottságot, melyben a szerencsétlen gonosztevők sünylőtek. Eleinte bizalmatlanul fogadták az emberi társadalom e számkivetettjei, de Vince találatkony szeretete csakhamar lefegyverezte őket. Ugyancsak ő alapítja meg a *missio-társaságot*, melynek az volt a feladata, hogy tagjai a szegény népek missziókat tartsanak és a gályarabok lelki üdvéről gondoskodjanak. Elég lesz csak névleg felsorolnunk azokat az intézményeket, melyeket Vince alapított szerencsétlen ember társai megmentésére. Ő állítja fel az első *lelenc házat*, mely mai napig is virágzik s mintegy 10,000 árvtát gondoz. Az *irgalmas nővérek* társaságának ő a szervezője s ma már a szeretetnek és türelemnek e csodás alakjai az egész világon tannáságot tesznek az önfeláldozó szeretet fűnségéről. Majd a bukkott nőket akarja megmenteni akkor, midőn számukra a *Magdolna kolostort* alapítja; a gyermekeket óvja meg a további züllesztői a *javító intézetekkel*; az élőhalottak számára menedékhelyet szervez s az elhagyott leányok megmentésére a *Gondviselés leányai* társaságát hozza össze.

Ime mi minderre kiterjedt a figyelme e valóban „mu-

kás szentnek“, a ki után 7. füzetben *Szent Alajosról* olvashatunk, ki csöndes életű, inkább a contemplatio, embere s sok tekintetben hasonlít a magyar ifjúság védőszentjéhez Szt. Imréhez. Mindketten előkelő származásúak, s mindketlenek bő alkalmá lehetett volna a világ csábításainak engedni s de mindkettő már kora ifjúságában Isten kegyelmétől megülve, megvetik a világi életet, hogy az égnek élhessenek. Szt. Alajos a szent elmélkedések mellett embertársain is igyekezett segíteni épen akkor, mikor legnagyobb volt a veszedelem. 1590-ben dögmirigy ütött ki Olaszországban, mely 21 év alatt Rómában 60,000 embert döntött sirba. Alajos ezek ápolásában, vigasztalásában munkás részt vett ki-

A 8. füzetben *Magyar sz. Erzsébetnek*, a konyörtelenség szentjének az élete van ismertetve, mit különben a magyar olvasó jól ismer s tudja róla, hogy királyleányból koldusasszony, földöntúto lett s jól érzi, hogy mily nagy kegyes lem és lelkierő kellett e rettenetes nyomorúságnak megadásal való eltűrésére. — Honi dologról lévén szó meg nem állhatjuk, hogy egy kis kritikai megjegyzés! is ne tegyünk, A rózsákról való bájos legenda fűzetünkben gyengén van előadva úgy, hogy a szerint s legendának nincs semmi morális magja. Esetleges második kiadásnál tehát jól tenné a szerző, ha újból átdolgozná.

Ime az *Isten Kertje*, melyben az erényeknek legkülönb-félebb virágai díszlenek. Alázatosság, szeretet, szerénység, türelem, tisztaság stb. egytől-egyik jelennek meg előttünk hogy illatukat élvezzük s veük lelkünket is eltöltjük. Epen azért ismertettük ezt a valóban fényes kertet hosszasan, hogy felhívjuk reá a figyelmet minden érdeklődőnek.

W.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Husvétii szent ünnepek.** A legfőlségesebb misteriumnak, az Üdvözítő Jézus feltámadásának emléket közel két ezer esztendő óta ünnepli a keresztény világ. Egy magasztos való tény, mely napként világít és szemünk mégsem tekinthet belé. Ember volt, mert meghalt, Isten volt, mert föltámadt s azért szenvedte a kereszt halált, hogy dicsőségesen feltámadjon. Szenvedése- és halálában az isteni irgalom és szeretet csodáit szemléltük, feltámadásában pedig isteni dicsősége és mindenhatósága ragyog felénk. A püspöki székvárosban a szokottnál is fényesebb volt az alleluja kedves ünnepe. Kellemes idő volt. Városunk apraja nagyja vallás különbség nélkül ünnepi díszben zsutolásig megtöltötte ősi székesegyházunkat s lepte el a vár utcáit. Nagyszombaton este 6 órakor a körmenettel összekötött feltámadási szertartásokat Püspök urunk végezte. Ujfaluai T. József és Pál István apátok, továbbá Molnár János pápai praelatus a székes káptalan, a központi papság és a papnövendékek assistáltak. A várterület azon utján, hol a körmenet átvonult, sorfalat képeztek a katonák, egy dísz század a zenekarral lépdelt a menet élén, a helyőrség tisztikara, a városi előkelőségek, s a nagy számú ájtatos hívők serege vették körül a legméltóságosabb Oltáriszentséget. Üdvölvések, harangzugás, magasztos zene s „Föltámadt Krisztus ez napon“ ősrégi ének zengedezése mellett folyt le a magasztos körmenet. Husvét napján jó reggeltől kezdve nagy számmal gyóntak a hívek. A szent misét Püspök Urunk

mondta fentemlített két apát és sok pap assistentiája mellett. Az ünnepi szent beszédet Molnár János pápai praelatus országgyűlési képviselő mondotta. Nagy közvetlenséggel és hathatós szavakkal a feltámadás valóságát adta elő a szent iratok nyomán. A vecsernyét Imets F. Jákó tartotta. Husvét másodnapján Ujfalusi T. József apát kanonok celebrálta a nagymiséjét s újból Molnár J. praelatus praedikált. A test feltámadásáról s a feltámadott és megdicsőült test tulajdonságairól szólott. Az országosan ismert főpap, ki rendelkezik a jó szónok minden tehetségével, nem szónoki fogásokkal és nagy mondásokkal; hanem a mély meggyőződésből származó közvetlenséggel s az igazság erejével hatott és ragadta el hallgatóit. Az ünnepek folyamán mint előbb a nagy héten a papnövendékek sok igyekezettel énekelték az egyházi énekdarabokat. Husvét napján a Resch-testvérek énekelték egy néhez stylum éneket.

— **A tábori püspök városunkban.** Folyó hó 9-ikén érkezett városunkba Dr. Belopotoczky Kálmán tábori püspök titkárával Bielik Imre pápai kamarással a helybeli tábori lelkészség hivatalos vizsgálata végett. Fogadtatására megjelentek a vasuti állomáson Perl Móric tábornok, várparancsnok, továbbá az egyes csapattestek fejei, a tábori lelkész és gróf Toldalagi Samu püspöki szertartó. Az üdvözlés és bemutatkozások után a tábori püspök Perl Móric tábornokkal Majláth püspök diszintóján felhajtott a várba hossza kocsisortól köveve. A vár alsó kapujától egész a püspöki palotáig két sort a diszbe öltözött helyőrség állott sorfalat, közvetlenül a püspöki palota bejáratánál a növendék papság, fent a lépcsőnél Majláth püspök. Dél előtt a tábori püspök megvizsgálta először a katonai csapatkórházat s minden egyes beteghez voltak vizsgálató szavai. A tapasztaltak felett teljes meglepődését fejezte ki a kórház vezetőjének Vorbuchner főorvosos és az inspectio orvosnak Dr. Moga György ezredorvosnak. Innen Ucsnay István helybeli tábori lelkész kíséretében tiszteletét tette Perl Móric várparancsnoknál, Grünzweig ezredesnél, Novák Ferenc polgármesternél, Fábián nagyprépostnál és Nemes Sámuel törvénytészi elnöknel. Délben fogadta a tisztelöket. Először a káptalan, a központi papság és a tanári kar tisztelettel, a kiknek nevében a beteg nagyprépost helyett Dr. Ujfalussy József éves szavú beszéddel üdvözölte a püspököt. A püspök meghatva köszöntö meg a szép figyelmet és körülbelül ezeket mondta: Nagyfontosságú a katonai lelkészek feladata; a férfi kor kezdetét töltik a haza fiai a katonaságnál, a katonakorbéli vallásosság és erkölcsösség nagy hatással van az ő életükre, a nemzet színejavának jövődjéje tőlük függ. Örvend, hogy az utóbbi időkben a nagyméltós. püspöki kar derék munkatársakat ad melléje. Püspök urunk működését dicsőítve, ő ismételtlen megköszönte a figyelmet. Utána a városi magistratus Novák Ferenc polgármester élén, végül a törvénytészi Nemes Sámuel elnök vezérlete alatt. Délben 1 órákor püspök urunk, püspöktársa és vendége tiszteletére 28 terítékű diszbedet adott, mely alatt a katonai zenekar concertizott. Délután megvizsgálta még a helybeli katonai lelkészség hivatalos iratait, láttamozta az anyakönyveket s minek utána a látottak és tapasztaltak felett teljes meglepődését kifejezte, visszavonult termeibe. Szerdán reggel fél nyolckor eltávozott körünkből Nagy-Szebenbe. Az állomáson megjelent a főparancsnok, a tábori lelkész, gróf Toldalagi Samu, Novák polgármester s Koska rendőrkapitány. Mirekutánna még egyszer megköszönte a város fejének a disztes fogadtatást és a többieknek szíves megjelenésüket, egy kellemesen töltött nap kedves emlékének behatása alatt hagyta el városunkat.

— **Püspök urunk bérmautjának programja,** mely a VI. sz. körlevélben közöltetett, egy kis változtatást szenvedett. A megváltoztatott program a következő:

ápr. 27. 28.	Toplica.
„ 29. 30.	Borszék.
máj. 1. 2.	Bélbor.
„ 3.	Tölgyes.
„ 5.	Békás.
„ 6. 7. 8.	Ditró.
„ 9. 10.	Remete.
„ 11. 12.	Szárhegy.
„ 13. 14.	Gyergyó szt.-Miklós.
„ 16. 17.	Alfalu.
„ 18. 19.	Csomafalva.
„ 20. 21.	Gyergyó Ujfalu.
„ 22.	Kilyénfalva.
„ 23.	Tekerőpaták.

Az erzsébetvárosi esperesi kerületben pedig a bérmaut programja a következő:

jun. 3. 4.	Segesvár.
„ 5.	Sárpaták.
„ 6. 7.	Erzsébetváros.
„ 8.	Somogyom.
„ 9. 10.	Medgyes.
„ 11.	Kiskapus.
„ 12.	Bolya.

— **Az erdély egyházmegyei központi oltár-egyesület kiállítására.** Husvét első, második és harmadik napján oltárregyesületünk a helybeli igralmas növérek zárdájában kiállítást rendezett. Az ünnepélyes megnyitás husvét vasárnap délután történt. Már 3 órákor a templom zsfnofásig telve volt. A leánykák fehér ruhában sorlatol képeztek az ajtótól az oltárig. Pontban 5 órákor megérkezett a Püspök úr, az ajtóban várta az assistencia: dr. Ujfalusi T. József kanonok-rector, Imets F. Jákó, Tamási Aron kanonokok, Pál István apát-kanonok reterens, Pál Antal regens, Szporni János subrégens, Balázs Endre dr. vicerector, Soóty Gyula olt. egyll. igazgató, Vezér László praefector, Urbányi Gyula hitoktató. Püspök Urunk e disztes assistentiával a kítőnően előadott „Ecce sacerdos magnus“ ének hangjai mellett ment az oltárboz s ott telőtözve megkezdődött az ünnepélyes litánia kített szentséggel, mely után a disztes közönség a kiállítás termébe ment; két sorban itt is fehér ruhás leánykák állottak és kedvesen énekelték a „Hozzád fohászokodunk“ kezdetű régi szép éneket. Az egész udvar és kapualja tele volt ájtatos hivekkel. Bent a teremben aszomszéd szobából „O salutaris Hostia“ ének hangzott, melynek ballatára nem egy szem telt meg könyekkel. Az ének elhangzása után előlépett az egyesület igazgatója s elmondta üdvözlő beszédjét: „Dicsértessék és áldassék az úr Jézus Krisztus az Oltáriszentségben, ez az imádságunk refrainje, ez munkánk indítója és vezére, ez jelszavunk, ez ragyog egylettünk zászlóján;“ majd mustár maghoz hasonlítja az egyletet, mely épen most terjeszti ki

ágait az egész egyházmegyére. Végül kéri a Püspök urat áldja meg a kiállított egyházi szereket, hogy ez áldás szálljon első sorban azokra, a kik készítették s aztán azon egyház községek lakóira, a hova elküldi. E szép üdvözlésre a püspök úr váltásában kijelenti, hogy örömmel jött el ez ünnepélyre, mert látja, hogy az egyesület rövid fennállása alatt életképességének fényes tanujleit adta. A szeretet ünnepe ez — ugymond — az ur Jézusban való hitükről tesznek tanúságot azok, akik az ünnep létrehozásán fáradoztak. Szálljon áldás az anyákra, gyermekeikre és mindazokra, kik az egyesületnek tagjai. Ezzel a kegyes főpásztor a kiállítást megnyitottnak jelentette ki, majd megszentelte a kiállított tárgyakat, mely után fölesendült az ósrégi szép magyar ének: „Boldog Asszony Anyánk“. Az intézeti növendékek kara igazán remekelt a szereplésével, látszik, hogy a jó nénikék szívét, kik a tárgyakat páratlan ügyességgel rendezték el Jézus iránt való szeretet élett. Visszatérve a templomba, a közönség nagy tömegben gyönyörködött a kiállítás szépségeiben; visszajött ide a méltósága is, kegyelmes édesanyjával s Kolozsvárról ideérkezett vendégeivel Kornis grófnő, Mansberg bárónővel.

Az első nap anyagilag is szépen végződött, a mennyiben a kitért perselybe a látogatóktól 39 K. 19 fill. folyt be. A pénztárnál jó könyveket és csinos kis füzeteket árusítottak el az oltáregylet tagjai. Minden látogató egy szép Jézusképet kapott, melynek hátlapjára következő kedves kis reklamszerű felirat olvasható:

Emlékkép

a gyulafehérvári központi oltáregyesület kiállításából.

Az oltáregyesület célja:

1. A legfőls. Oltáriszentségben köztünk élő Jézus Krisztusnak folytonos imádása;
2. A legfőls. Oltáriszentségben köztünk élő Jézus Krisztus kiengesztelése;
3. A szegény templomok egyházi szerekekkel való segélyezése. A két első célt elősegítjük, ha havonként egy órai imádásra vállalkozunk, a harmadik célt pedig, ha a szegény templomok segélyezésére tehetségünkhez képest a mi szánat adunk.

Lépünk be tehát minél többben az oltáregyesületbe!

A második napon 8, 10 és 11 órakor a zárda templomban szent mise volt nagy számú ajátoskodókkal. A látogatók folytonos érdeklődés mellett látogatták a kiállítást. Harmadik nap folytatódott megvolt a nagy érdeklődés, a látogatók közt volt Perl Móriéné generalisné is leányával, nagy érdeklődéssel magyaráztatta meg magának a kiállított tárgyakat. Összes bevétel körülbelül 140 korona volt. A kiállítás bezárása kedden d. u. 6 órakor történt, még az utolsó percekben is voltak látogatók. Az oltáregyesület a helyen is bálás köszönetét fejezi ki a látogatóknak szíves érdeklődésük- és adományaikért. Hálás köszönetet mond azon nagyszámú és főtisztelendő uraknak, kik megjelenésük által fényessé tették a megnyitást. Köszönet a zárda jó nénikéinek, kik nagy fáradsággal és szorgoskodással helyezték el a kiállított tárgyakat. Szerdán az oltáregylet tisztikara a zárda bűző és szeretetre méltó főnöknőjének köszönetet mondott azért, hogy terméket a kiállítás céljaira átengedték s ügyüket odaadólag felkarolták. Mi is, kik az egyesület életét fokozott figyelemmel kísérjük, nagy elismeréssel szólunk az egyesület ügybuzgó igazgatójának fáradhatlan tevékenység-

éről és buzgóságáról. Dicsérettel emlékezünk meg az egyesület nagy buzgalma tisztikaráról, s megörökítjük neveiket azoknak a kik a kiállítás sikeréért mindenkinek a meggyőződése szerint a legtöbbet tettek: Fogarasy Jánosné, Gütner százasosné és Papp Györgyné. A jó Jézus, kinek dicsősége lebeg szemek előtt, legyen az ő nagy jutalmuk. Jövő hét folyamán a központi oltáregyesület választmánya gyűlést tart, melyen a tárgyakat szétoztják és postára téve a szegény templomoknak elküldik. A sokféle egyházi szerek felől majd a jövő számunkban adunk részletesebb kimutatást.

— **Oltáregyesületi hírek.** A főtisztelendő papság szíves figyelmébe. A kik intenciókat óhajtanak sziveskedjenek hozzámm fordulni minél előbb (a 35 kr.) Kegyeskedjenek azonkívül az oltáregyesület céljaira is egy két sz. misét elfogadni. Soóthy. *Eddig a következő helyekről érkezett kérvényeket vesszük tekintetbe:*

Alvinc, Teke, Segesvár, Imecsfalva, Atyha, Gyulafehérvár (gymn. kápolnája, barátok temploma), Kudzsir, Nagy-Ernye, Jobbágytelke, Túr, Zalathna, Görgény-Úvegészir. Több helyről csak kértek de egyzóval sem jeleztek, van-e oltáregyesület vagy legalább is tervbe van-e véve annak megalakítása? Minthogy a főszabály az, hogy csak odalehet adni tárgyakat, hol van vagy lesz egyesület, ennél fogva sajuos, ily kérelmeket tekintetbe nem vehetünk.

A méltósága az utolsó körlevélben így ír az egyesületről: „A körlevélhez mellékeltem oltáregyesületi alapszabályokat azzal a felhívással küldöm meg a t. lelkész uraknak, hogy azok értelmében az egyházmegyei igazgatóval történt előzetes megbeszélés után az oltáregyesületet alakítsák meg, vagy a meglévőket a központi egyesítsék“. A jelzett alapszabályok az egyesületi igazgatósnál kaphatók. Darabja 8 fillér. Örömmel jelezhetjük, hogy már második kiadást értek.

A választmány e hét folyamán összejön, a kérvényeket elintézi s a tárgyakat az illető helyekre elküldik.

— **Plebános választás Brassóban.** Püspök urunk a brassói hitközségek meghagyta, hogy máj. 15 éig. plebánost válasszanak. A választás elnöke Máthé István baróti alesperes-plebános lesz. A hitközség három jelöltet választ, kik közül a püspök ur egyet kinevez. Nem akarunk a nagy számmal levő jelöltek egyike vagy másika mellett állást foglalni, obajtásunk azonban az, hogy a hívek szavazatai a legméltóbbakra essenek.

— **Személyi hír.** Püspök urunk Ládi Gyula hátszegi lelkész a hunyadi espereskerület jegyzőjévé nevezte ki. Gratulálunk.

— **Főtisztelendő Szerkesztő úr!** A „Közművelődés“ legutóbbi (ápr. 6.) számában olvassam, hogy a hunyadi espereskerület tavaszi koronagyűlése nem fogadta el első indítványomat, a második fölött pedig napirendre tért, mert „a kath. lapok járatását amúgy is saját óhajának és kötelességének ismerte el“. Mivel e közlés nem felel meg a tényállásnak egészen, a második indítvány sorsára nézve (mert az elsőt tényleg visszavontam) szükségesnek tartom eme kiegészítő megjegyzést tennem — a jó ügy érdekében. Emeltet koronagyűlésen megpendített indítványom körülbelül ez volt: . . . mivel a keresztény társadalom összekuszálásában nagy része van a sajtónak; s mivel a most folyó, vallást érdeklő viták és törekvések idején meggyőződöttünk arról, hogy mely lapokat mondhatunk barátainknak s melyeket ellenségeinknek, indítványozom: kérjük föl az összes espereskerületeket arra, hogy az ellenséges sajtó visszaszorítása érdekében társadalmi uton minden lehető megtenni sziveskedjék. — Elnöklő főesperes ur azon feleletre, miszerint a kath. lapok járatása amúgy is kötelessége minden papnak, világosan kiemeltém, hogy én nemcsak a papok enémű kötelességét értem, hanem a papáguak a világi hívekre való ily irányú

befolyását is . . . mert ha minden pap lelképásztori gondjai közé az ellenséges sajtó leszorítását a katolikus vagy legalább határozott keresztény lapok pártolását, ajánlását is fölvenné programpontul; ha ebben tapintatosan kitartana, minden adott alkalmat megragadna (pl. a kaszinói közgyűléseket), hogy kimutassa amaz erkölcsi romlást, melyet e lapok a tekintély aláásásával, a vallásos érzés és türekvés kiesfo-lásával a társadalomban elkövetnek: lehetetlen, hogy az ily irányu akció hatástalan maradjon. S ugy tudom, hogy ez indítványom helyesléssel találkozott, tehát el is fogadtatt. Kiváló tisztelettel. Lupény, 1901. ápril 9. Buday János. rk. lelkész.

I R O D A L O M.

* **Katholikus Szemle.** Az előkelő és magas színvonalon álló katb. folyóirat áprilisi száma a következő tartalommal jelent meg: Mezőföldi: Az autonómiáról. Divald Kornél: A régi Buda és Pest művészete a középkorban. Sulyok Károly: Anyos Pál élete. Surányi János: Laurenaiss a modern kor vezéreszméi. Patyi István: Feszület és egy díjtaléval. Filó Károly: A pusztai tükör. Lévy Mihály: Kéregzetik. Szilts József: Tavaszi hangulat. Könyvismeretése és bírálatok.

* **A Hittudományi Folyóirat** 1901. I. márciusi füzeté megjelent 232 oldalnyi terjedelemmel, a következő tartalommal: I. Értekezések. Jónás próféta könyve. Dr. Hám Antal. — A házassági szentsége. Dr. Rézbányai József. II. Hittudományi mozgalmak, vegyesek. A Tarkányi-féle magyar Szentírásról. Dr. Kovács Sándor. — A papnevelés retormja és az új Pázmáneum. Nitsch Árpád János. — Felhívás Szűz Mária tisztelőihez. Krasznaynszky János. IV. Irodalmi értesítők. Dr. Csizsárik János: Az üdv ö-szövetség történelme. Huber Lipót. — Gnl Wilmers: De religione revelata libri. 5. Dr. Kovács Sándor — Folyóiratok. A folyóirat négy füzetének megjelenési napjai márc. 15., június 15., szeptember 15. és december 15. Ara egy évre 5 frt = erga sacra 17. A szerkesztő kiadó dr. Kiss János címe: Budapest, VII. Rottenbiller utca 5 a. Ezt a tudományos folyóiratot pártolásra melegen ajánljuk.

* **Irodalmi értesítők.** Legmelyebb tiszteletem kifejezése mellett van szerencsém a főtiszt. Lelkeskedő Papgot értesíteni, miszerint „Házassági Akadályok” és „Házassági Felmentések” című gyakorlati kézi könyveimet, melyek a legtöbb egyházmegyében főtápostorilag ajánlva lettek, ezután leszállított áron, 3 frt. 50 kr. helyett 2 frt. 40 krajcárért (8 int.) küldöm meg bérmentesen megrendelőimnek. — Tiszteletel. Abrudbánya (Alsó-Felér-megye) Dr. Lukács Antal plébános.

* **Az erdélyi szászok multja** vagyoni önkormányzatára vonatkozólag. Irta: Kis Bálint. Az erd. róm. katb. irodalmi társulat tulajdona. Ara 3 korona. Még mindig kapható irodalmi társulatunknál Kis Bálintnak ezen kitűnő műve. Történettudósok, tudományos folyóiratok (Századok, Erdélyi Múzeum stb.) s a napi sajtó is a legnagyobb dícséretekkel halmozták el e nagy szorgalommal és éles judiciummal megírt könyvet. Jogászok s minden tudományt kedvelő művelt ember nagy haszonnal olvashatja szász honfitársaink igazí tárgyilagossággal megírt történetét. Lapunk a mult év nyarán kimerítő ismertetést adott felőle. Most újra felhívjuk rá a figyelmet.

* **A magyar nemzet történelme.** Középkorok alsó osztályai számára. Irta Ujházy László, állami főgimnáziumi tanár. II. rész. A negyedik osztály számára. A Szent-István-Társulat kiadása. Budapest, Stephaneum. 1901. 8-adr. 220 l. Ara füzve 2 kor. 40 fill. (Engedélyezve a vallás-és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 4431/1900 sz. rendeletevel.) A mult év tavaszán jelent meg Ujházy történelmi tankönyvnek k első része, melyről a szakkritika már akkor elismeréssel szólt. De a legnagyobb elismerést a tanári testület adták meg e derék könyvnek az által, hogy mindjárt az első évben harmincnál több iskolában (piarista, bencés, prémonstréi, kir. katolikus, állami gimnáziumokban, polgári és felsőbb leányiskolákban) fogadták el tankönyvtül. Örömmel üdvözöljük Ujházy tankönyvének most megjelent, második, befejező részét, mely a középkorok alsó osztályai igényeinek megfelelően, hazánk történetét a mohácsi vésztől napjainkig tárgyalja. A Szent-István-Társulat fölkért bíráltó (Békei Remig dr., Karácsonyi János dr., Lörcinc Gyula dr.) e második részről is, miként az elsőről, dícsérettel nyilatkoztak. A miniszteri hivatalos bírálat is dícsérettel emeli ki e résznek is tudományos színvonalát, pedagógiai értékét és hasznavehetőségét. Ujházy teljesen uralkodik az anyag fölött, arról világos átrézetet nyújt, nem vész el a fölösleges apróságok útvesztőjében, de feltüntet és kiemel minden jelentőségesebb mozzanatot, terjedelmesebben és behatóbban azokat, melyek a nemzeti érzés és öntudat fejlesztésére kiválóan alkalmasak. A száraz történeti eseményeknek szint és életet ad a művelődés tényezőinek folytonos eseteleisével (a miben nagyban segítségére van a könyvben elszánt hatvánnyal több kép), valamint élénk és lelkes előadásával. A figyelemben Magyarország és Ausztria jelen politikai, közigazgatási és közgazdasági viszonyait ismerteti. Arról biztosak vagyunk, hogy az a barminc és egynehány iskola, mely az első részt elfogadta, nem fog megvalni Ujházy tankönyvtől; de reméljük, hogy a többi katolikus (főleg szerzetes) iskolákba is be-bocsátást fog nyerni a Szent-István-Társulat e valóban sikerült, időszerű kiadványa. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII., Szentkirályi utca 28 b.

P á l y á z a t o k.

— A *sinfalvi* róm. katb. kántor-tanítói ürességben lévő állásra pályázat birdettetik. Jövedelme: 1. az összes birtokok évi hasznobéréből 675 kor. 40 fill. havi részletekben, 2. az erdélyi róm. katb. normalisalappól 168 korona havi részletekben, 3. ajtatos alapítványból 40 kor., 4. a püspöki pénztárból 100 kor. három havonként, 5. stólaból 23 kor. 6. két régi ül tüzi fa értéke 20 korona, 7. 500 □ ül erdő terület hasznélvezete. Cimos lakás, két szoba, konyha, kamarával, gazdasági épület, veteményes, gyümölcsös kert. Kötelességei: a kántori teendők, a vegyes elemi iskolában rendes tanítás. Az állomás azonnal elt gyalható a kivevés után. Folyamodni akaró okleveles kántortanítók felszerelt pályázati kérelüket folyó évi április 15-ig Püspök úr Ö méltóságához nyújtják be.

Lörincz Ferenc s. k.

alesp. plébános, iskola székü elnök.

Örömmel jelentjük tisztelt olvasóinknak, hogy Zlamál Ágost felelős szerkesztőnk egészségi állapota annyira javult, hogy nemsokára a lap szerkesztőségét átveheti. A szerkesztésért felelős Erőss József.

Kiadja: Az erdélyi róm. katb. irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: Zlamál Ágost.

Szerkesztőtársak: Erőss József, Péter János dr., Szilveszter Ferenc dr., Wagner Sándor.

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.